הַגָּה: וְאִם הָיוּ שַׁעֲרוֹת רֹאשׁוֹ גְּדוֹלוֹת, מִצְוָה (ז) לְגַלְּחָן (אור זרוע פרק אלו מגלחין). וּכְשֶׁנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו (ח) לֹא יִטֹּל וְסִפֵּר חַיֵּי עוֹלָם. ד שבת ל"ד (ע"א).
אוֹתָן כְּסִדְרָן. וְיַתְחִיל בִּשְׂמאל (ג) בַּקָּמִיצָה, וּבִימִין בָּאֶצְבַּע. וְסִימָן לָזֶה, דִּבְהֵג"א בִּשְׂמאל, וּבִדְאֶג"ה בִּימִין (אבודרהם (סדר נטילת ציפורנים) וספר המוסר (פ"ד קול הסכלה עמ' קיט)): ב [ד]כְּשֶׁיִּהְיֶה (ט) סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה יִשְׁאַל לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ (י) בִּלְשׁוֹן
רַכָּה (יא) עִשָּׂרְתֶּם (ד) (יב) עֲרַבְתֶּם [*] (יג) הִפְרַשְׁתֶּם חַלָּה, וְיֹאמַר לָהֶם (יד) הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין מְעַשְּׂרִים, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר עִשַּׂרְתֶּם (טור):

## רסא זְמַן הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת לְשַׁבָּת. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א א[א]סָפֵק חֲשֵׁכָה, וְהוּא (ס) (א) * בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, (וְהֵינוּ כְּדֵי שִׁעוּר הִלּוּךְ שִׁלְשָׁת רְבָעֵי מִיל (ב) אַחַר שְׁקִיעַת א שבת ל"ד (ע"א).
הַחַמָּה (טור בסימן רצ"ג וכדלקמן סוף סעיף ב'), וְשִׁעוּר מִיל הוּא שְׁלִישׁ שָׁעָה פָּחוֹת חֵלֶק שְׁלִשִּׁים), (ג) אֵין מְעַשְּׂרִין
(ד) אֶת הַוַּדַּאי, (ג) (ה) * וְאֵין מַטְבִּילִין * אֶת הַכֵּלִים, (ו) * וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת, (ז) וְאֵין מְעָרְבִין

### בְּאֵר הֵיטֵב

תּוֹלַעַת יַעֲקֹב (סדר השבת אות ג): (ג) בִּקְמִיצָה. וְהָאֲר"י ז"ל הָיָה מַלְעִיג עַל זֶה וְלֹא הָיָה חוֹשֵׁשׁ לְכָךְ, הַבְּנָנוֹת (דרושי סדר שבת דרוש א), וְכֵן כָּתַב בְּתַשְׁבֵּ"ץ (סי' תקס), מ"ה יֵשׁ לְזַהֵר לְכַתְּחִלָּה. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): ב (ד) עֲרַבְתֶּם. וְכָתַב בֵּ"ח (ס"ב) דְּצַכְשָׁו שְׁנוֹהֲגִין לְעָרֵב עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת בְּעֵד כָּל הַשָּׁנָה אֵין צָרִיךְ לוֹמַר עֲרַבְתֶּם:

א (ס) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְאִם נִסְתַּפֵּק אִם הוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אָסוּר. בֵּ"ח (ס"א):

(ג) וְאֵין מַטְבִּילִין. וְאִם הוּא צָרִיךְ לוֹ לְשַׁבָּת וְאֵין לוֹ אַחֵר, יָכוֹל לְהַטְבִּיל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ הַהֶפְרֵשׁ בֵּין אַחַר לְתְנוּ לְאֵינוּ יְהוּדִי בְּמַתָּנָה, אוֹ עַל יְדֵי הַעֲרָמָה כְּגוֹן

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מִצְוָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲצִיצָה בְּנִטִּילַת יָדַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָ"ע (מסכת שבת פ"ח) לְהַזְהִיר עַל זֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב דְּמִקַּר אַף בְּלֹא שִׁנּוּי עַיִן שָׁם: ב [בשו"ע] הִפְרִישָׁתֶם חַלָּה. וְאִם שָׁכַח לְהַפְרִישׁ חַלָּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְעָרַב פַּסַּח בְּשַׁבָּת, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן (תקמ"ו) [תק"ו] בְּמֶגֶן אַבְרָהָם שָׁם (סק"ח) כְּיצַד יַעֲשֶׂה, וְעַיֵּן בְּפֶנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב' סִימָן (צ"ו) [צ"ז]:

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְנָפַל מִיָּדוֹ קֶצֶת צִפָּרְנָיו, יְכַבֵּד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְיִזְיְנֵם מִמְּקוֹמָם וְשׁוּב לֵית לָן בָּהּ. וְהָאַלְיָה רַבָּה (סק"ז) כָּתַב דְּאִפְשָׁר דְּדַוְקָא כְּשֶׁהִשְׁלִיכָן חוּץ לַחָדֶר הֲוֵי שִׁנּוּי מָקוֹם. וְיֵשׁ לְטַל יָדַיִם אַחַר גְּלוּחַ הַצִּפָּרְנַיִם וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ד' (סי"ח): (ז) לְגַלְּחָן. בְּתַעֲר אוֹ בְּמִסְפָּרַיִם, וְהַטַּעַם (ו) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְשַׁבָּת כְּשֶׁהוּא מְגֻנָּל. יֵשׁ מְקוֹמוֹת (ח) שֶׁאֵין מְגַלְּחִין וְאֵין נוֹטְלִין צִפָּרְנַיִם בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֶפְלוּ חָל בְּיוֹם עֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶשׁ כִּי כֵן צִוָּה רַבִּי יְהוּדָה חָסִיד (סי' מח): (ח) לֹא יִטֹּל וְכוּ'. בְּתַשְׁבֵּ"ץ (סי' תקס) כְּתוּב שֶׁמְּהַרַ"ם לֹא דִקְדֵּק בָּזֶה וְכֵן כָּתְבוּ עַל הָאַר"י (שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א), מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לָזָהֵר לְכַתְּחִלָּה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א)]: ב (ט) סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה. הֵינוּ קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּעוֹד וַדַּאי יוֹם וְשֶׁיִּהְיֶה בּוֹ עוֹד שֶׁהוּת לְהוֹסִיף מֵחֹל עַל הַקֹּדֶשׁ. וְהַטַּעַם שֶׁמְּאַחַר מִלְּשְׁאֹל עַד עַתָּה (ט) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְשְׁעוּ וְיֹאמְרוּ עֲדַיִן יֵשׁ שְׁהוּת: (י) בְּלָשׁוֹן רַכָּה. כִּי הֵיכִי (י) דְּלִיקַבְּלוּ מִנַּיְיהוּ. וּלְעוֹלָם אַל יַטִּיל אָדָם אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ הַיִּרְאָה הֵם מְחַלְּלִין שַׁבָּת, וּמַאֲכִילִין לָאָדָם דָּבָר הָאָסוּר לוֹ, וּבָאִין לִידֵי כַּמָּה עֲבֵרוֹת: (יא) עִשַּׂרְתֶּם וְכוּ'. דְּכָל הָנֵי אֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָם אַחַר כָּךְ בְּשַׁבָּת לְכָךְ יְזָרֵז אוֹדוֹתָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת: (יב) עֲרַבְתֶּם. וּבְמָקוֹמוֹת (יא) שֶׁאֵין דָּרָךְ לְהַנִּיחַ עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת כִּי אִם מֵעֶרֶב פֶּסַח, וְגַם עֵרוּבֵי תְּחוּמִין אֵין דַּרְכּוֹ לְהַנִּיחַ, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר זֶה: (יג) הִפְרַשְׁתֶּם חַלָּה. א]וְכֵעֵת אֵין נוֹהֲגִין לִשְׁאֹל זֶה. וְעַיֵּן בְּתַשׁוּבַת כְּנֶסֶת יְחֶזְקְאֵל סִימָן (ק"ג) [כ"ג] שֶׁכָּתַב טַעַם לָזֶה, אַף בְּעֶרֶב פֶּסַח בְּוַדַּאי צָרִיךְ לִשְׁאֹל, וְאִם חָל בְּשַׁבָּת צָרִיךְ לִשְׁאֹל בְּעֶרֶב שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם: (יד) הַדְלִיקוּ וְכוּ'. בְּפַתָּ"ח תַּחַת הַהֵ"א בְּלָשׁוֹן צִוּוּי, דְּאֵין שַׁיָּךְ שְׁאֵלָה דְּהָא רוֹאֶה שֶׁלֹּא הֻדְלַק [רַשַׁ"י (לד. ד"ה ערבתם)]. וְהוּא הַדִּין (יג) שֶׁיְּזַהִירֵם שֶׁיִּפְסְקוּ מִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה, (יג) וְאִם הוּא אָז בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר צָרִיךְ לִשְׁלֹחַ אַחֵר שֶׁיְּזַהִירֵם לָזֶה:

א (א) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְאִם נִסְתַּפֵּק (ס) אִם הִגִּיעַ הַזְּמַן לְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת גַּם כֵּן אָסוּר: (ב) אַחַר שְׁקִיעַת הַחַמָּה. הֵינוּ אַחַר סוֹף שְׁקִיעָה, דִּלְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ נִמְשָׁךְ מִתְּחִלַּת הַשְּׁקִיעָה עַד סוֹפָהּ יוֹתֵר מִשְּׁלִשָׁה מִילִין וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ב' וְאַחַר כָּךְ מַתְחִיל הַזְּמַן דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ': (ג) אֵין מְעַשְּׂרִין. אֲפִלּוּ (ס) בְּמֵעֲשֵׂר פֵּרוֹת דְּהֲוֵי דְּרַבָּנָן: (ד) אֶת הַוַּדַּאי. דְּהֲוֵי לֵיהּ כִּסְתָמָן, וְהוּא הַדִּין (ג) שָׁאסוּר לְהַפְרִישׁ חַלָּה אַף בְּחוּץ לָאָרֶץ. וְחִמּוּר חַלַּת חוּץ לָאָרֶץ יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂר, דִּלְעִנְיַן מַעֲשֵׂר אִם אֵין לוֹ מַה יֹּאכַל בְּשַׁבָּת תּוּ הֲוֵי לְצָרְכָּךְ מְצָוָה, וְקַיְימָא לַן דְּלֹא גָּזְרוּ עַל שְׁבוּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְצָרְכָּךְ מְצָוָה וְכִמוֹ שֶׁפָּסַק לְקַמִּיהּ. וּלְעִנְיַן חַלָּה (ד) יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּכָל גַּוְנֵי שֶׁהֲרֵי חַלַּת חוּץ לָאָרֶץ יָכוֹל לֶאֱכֹל בְּלֹא הַפְרָשַׁת חַלָּה וּלְשַׁיֵּר מִעַט עַד אַחַר שַׁבָּת וּלְהַפְרִישׁ מִן הַמְשֻׁיָּר. וְלָכֵן (ה) כְּשֶׁחָל שַׁבָּת בְּעֶרֶב פֶּסַח וְלֹא הִפְרִישׁ חַלָּה מֵהַמַּצָּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם, מֻתָּר לְהַפְרִישׁ אַף בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹל וּלְשַׁיֵּר חֲתִיכָה מִכָּל מַצָּה. וְהוּא הַדִּין אִם לֹא הִפְרִישׁ חַלָּה מִבְּעוֹד יוֹם מֵהַלֶּחֶם חָמֵץ שֶׁיֹּאכַל בְּבֹקֶר בְּשַׁבָּת: (ה) וְאֵין מַטְבִּילִין וְכוּ'. הַמְחַבֵּר הֶעְתִּיק לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה [שַׁבָּת ל"ד (ע"א)] אַף שֶׁאֵין נוֹהֲגִין עַתָּה (ו) דְּהַמִּשְׁנָה אֲיָרֵי לְעִנְיַן לְהַטְבִּיל כֵּלִים מְטֻמְּאִתָן, מִשּׁוּם דְּנַפְקָא מִנַּהּ מִזֶּה לְדִידָן לְעִנְיַן טְבִילַת כֵּלִים חֲדָשִׁים הַנִּקְחִין מִן הָאֵינוּ יְהוּדִי לְדַעַת הָאוֹסְרִים לְהַטְבִּילָן בְּשַׁבָּת כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ג סָעִיף ז' דְּאָסוּר נַמִּי לְדִידְהוּ לְהַטְבִּילָן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְהַטַּעַם (ו) מִשּׁוּם דְּנִרְאֶה כְּמְתַקֵּן אֶת הַכֵּלִי דֶּעֶל יְדֵי הַטְּבִילָה מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. אֲבָל אִם הוּא צָרִיךְ לְשַׁבָּת וְאֵין לוֹ אַחֵר (ס) יָכוֹל לְטַבֵּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת (ט) וּלְבָרֵךְ כְּדֵיךְ: (ו) וְאֵין מַדְלִיקִין. בָּזֶה אָסוּר אֲפִלּוּ לְצָרְכָּךְ מִצְוָה שֶׁיִּתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִסְעוּדַת שַׁבָּת וּכְהַאי גַּוְנָא, דְּסָפֵיקָא דְּאוֹרַיְיתָא הוּא. וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם עָשָׂה אוֹתָהּ בְּשׁוֹגֵג, וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן שי"ח (ס"א) [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ח)]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואין מדליקין)]: (ז) וְאֵין מְעָרְבִין

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ז) אוֹר זָרוּעַ: (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (רישׁ הסימן): ב (ע) רַשַׁ"י (לד. ד"ה עם חשיכה): (ס) אֲחֵרוֹנִים: (ו) עַיֵּן בְּעוֹלַת שַׁבָּת (שם) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): (ז) בֵּית יוֹסֵף לְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ג (ד"ה ומ"ש להפריש חלה בערב שבת ועכ פסח בשבת, עיין לקמן בסימן (תקמ"ו) [תק"ו] במגן אברהם שם (סק"ח) כיצד יעשה, ועיין בפנים מאירות חלק ב' סימן (צ"ו) [צ"ז]:

א (ס) בֵּ"ח (ס"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ב) פְּרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"ב): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) וּמִשְׁמַע מִנַּיְיהוּ שֶׁמַּבְטִין בְּסִימָן שכ"ג סָעִיף ז' וּבְהַגָּ"ה שָׁם: (ד) עוֹלַת שַׁבָּת (סק"ב) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ב): (ה) אַחֲרוֹנִים: (ו) עַיֵּן בְּעוֹלַת שַׁבָּת (שם) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): (ז) בֵּית יוֹסֵף לְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ג (ד"ה ומ"ש אבל אסור) עַיֵּן שָׁם: (ח) ט"ז (סק"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"א) שֶׁמִּשְׁמַע מִנַּיְיהוּ שֶׁמְּבַטִּין הַשְּׁמָשׁוֹת טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא יְחַפֵּשׂ אַחַר עֲצוֹת אֲחֵרוֹת הַמְבֹאָרוֹת לְקַמָּן בְּסִימָן שכ"ג סָעִיף ז' וּבְהַגָּ"ה שָׁם: (ט) פְּרִי מְגַדִּים (שם): (י) גְּמָרָא (שם): (יא) אֲחֵרוֹנִים. וּכְהַיּוֹם נִמְצְעוּ מִזֶּה מְשׁוּם דְּדֶרֶךְ לִפְל בּוֹ בְּקַיְץ תּוֹלָעִים: (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (יג) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן רס"ג סָעִיף קָטָן י' עַיֵּן שָׁם:

א (ס) בֵּ"ח (ס"א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ב) פְּרִי מְגַדִּים (משו"ת סק"ב): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** ובשו"ע הרב (ס"ה) כתב שטוב להחמיר ולשאול גם על הפרשת חלה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

עֵרוּבֵי תְּחוּמִין (ח) (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תט"ו סָעִיף ב'), אֲבָל מְעַשְּׂרִין (ט) אֶת הַדְּמַאי (י) וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין (יא) * וּמְעָרְבִין * עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת (וְעַיֵּן לְקַמָּן (יב) סִימָן שצ"ג (ס"ב)). [ב]וּמֻתָּר (יג) לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי (יד) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת * לְהַדְלִיק נֵר לְצֹרֶךְ (ג) שַׁבָּת, [ג]וְכֵן לוֹמַר לוֹ לַעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא (טו) לְצֹרֶךְ מִצְוָה אוֹ שֶׁהוּא טָרוּד (טז) וְנֶחְפָּז עָלֶיהָ. הַגָּה: וְכֵן מִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו שַׁבָּת (יז) * שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם קֹדֶם חֲשֵׁכָה יָכוֹל (יח) לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַדְלִיק (ד) הַנֵּר וּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁצָּרִיךְ (מהרי"ו וייל סימן קט"ז). (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שמ"ב (ס"א)): ב * [ד]יֵשׁ אוֹמְרִים (יט) שֶׁצָּרִיךְ

ב רַבֵּנוּ יוֹנָה (הו"ד בטור סי' שמב). ג הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק (ד') [כ"ד] מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"י) הֵבִיאוּ הַטּוּר וְהַבֵּית יוֹסֵף סִימָן שמ"ב. (ד"ה והרמב"ם כתב) ד הָרִי"ף (יומא ב:) וְרֹא"שׁ (שם פ"ח סי' ח) וְהָרַ"ן (שם ב:) וְהַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ה' (ה"ד) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן (תורת האדם שער האבל אבילות ישנה) מֵהָא דְּיוֹמָא פ"א (ע"ב).

## בְּאֵר הֵיטֵב

שֶׁשּׁוֹאֵב מַיִם כְּדֵי לִשְׁתּוֹת בּוֹ. ט"ז (סק"א). וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"כ סָעִיף ט"ז: (ג) שַׁבָּת. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁהוּא הֶפְסֵד מְרֻבֶּה אַף שֶׁאֵין צֹרֶךְ שַׁבָּת, וּלְצֹרֶךְ מִצְוָה נַמִּי מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְכֵן מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְהַדְלִיק נֵר יָאר צַיְט מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם נִזְהָרִין בּוֹ חָשְׁבִינַן לֵיהּ כְּצֹרֶךְ גָּדוֹל דְּאֵין חִלּוּק בֵּין צֹרֶךְ גָּדוֹל לְהֶפְסֵד מְרֻבֶּה. רַשַׁ"ל (שו"ת סי' מו), וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וְעַיֵּן סִימָן שמ"ב: (ד) הַנֵּר. אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה כֵּיוָן שֶׁעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל:

## בֵּאוּר הֲלָכָה

וְחוֹלֵק עַל הַתּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סי' שיח סק"ב) דְּנִסְתַּפֵּק בְּעֻשָׂה בִּזְמַן תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת אוֹ בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְהוּא הֵבִיא רְאָיָה לְהַחְמִיר לְעִנְיַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּלְעִנְיַן תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת מְצַדֵּד לְהָקֵל. וְהִנֵּה עֶצֶם זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ דֵּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ב' וּבְמָה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (משנ"ב ס"ק כג וביה"ל ד"ה מתחלת השקיעה) בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים אֵיךְ שֶׁיֵּשׁ לִנְהֹג לְמַעֲשֶׂה לִזָּהֵר לְהַדְלִיק קֹדֶם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, דְּאִי לָאו הָכִי לְכַמָּה פּוֹסְקִים הוּא סְפֵקָא דְּאוֹרַיְתָא, אַךְ בְּדִיעֲבַד אִם עָבַר וְהִדְלִיק אוֹ שֶׁעָשָׂה שְׁאָר מְלָאכָה אַחַר הַשְּׁקִיעָה בִּזְמַן דְּאִיכָּא דֵּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים, יֵשׁ לְהָקֵל בְּדִיעֲבַד לֵהָנוֹת מִמֶּנָּה, וְדוּמְיָא שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן שכ"ג סָעִיף קָטָן י"א לְעִנְיַן הַטְבָּלַת כֵּלִים חֲדָשִׁים, דְּאִם עָבַר וְהִטְבִּיל דְּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹכָהּ הוֹאִיל וְיֵשׁ מַתִּירִין לְכַתְּחִלָּה:

* וּמְעָרְבִין וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין דְּיָכוֹל לְהַנִּיחַ אָז עֵרוּבֵי תַבְשִׁילִין [אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז) בְּשֵׁם הַמָּרְדְּכַי (פ"ב סי' רצ)]:

* עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת. הַיְנוּ אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת כֵּן מוּכָח מִלְּבוּשׁ. וְהַטַּעַם, דְּכָל עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת הוּא בִּכְלַל מִצְוָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן שס"ו סָעִיף י"ג דְּמִצְוָה לַחֲזֹר אַחַר עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת, וְלֹא גָּזְרוּ בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה (פכ"ד ה"י) כָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם לֹא מִקְּרֵי בִּשְׁבִיל זֶה עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת מִצְוָה, אֶלָּא שֶׁהִתִּירוּ מִטַּעַם שֶׁהוּא טָרוּד וְנֶחְפָּז עָלֶיהָ [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ז)]. וּמוּכָח מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ר"ס סָעִיף קָטָן ג' שֶׁמְּהַדֵּר לִמְצֹא טְעָמִים עַל מַה שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר עַל עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, דִּפְסִיקָא לֵיהּ דִּבְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת יָכוֹל לְבָרֵךְ גַּם כֵּן כְּשֶׁמַּנִּיחַ הָעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְלֹא הָוֵי כִּשְׁאָר דְּבָרִים דְּקַיְמָא לָן סְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, וְהַטַּעַם צָרִיךְ לוֹמַר דִּלְעִנְיַן עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת דְּקִיל עָשׂוּ הַדָּבָר כְּאִלּוּ הוּא יוֹם וַדַּאי. וְאִם סָפֵק לוֹ עַל הַזְּמַן גּוּפָא אִם הוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אוֹ שֶׁהוּא כְּבָר לַיְלָה, יִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ. וּלְעִנְיַן עֶצֶם הָעֵרוּב יֵשׁ לִכְאוֹרָה לְהָבִיא רְאָיָה גַּם כֵּן לְהַחְמִיר דְּלֹא אָמְרִינַן בָּזֶה סְפֵקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא, מִמַּה שֶּׁכָּתַב הַבַּ"ח (ס"א) וְהֵבִיאוֹ הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן א' דִּסְפֵק בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת [הַיְנוּ אוֹ שֶׁהוּא יוֹם אוֹ שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת] הוּא נִדּוֹן כְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים הַטַּעַם, דִּסְפֵק חֶסְרוֹן יְדִיעָה אֵינוֹ נִכְנָס כְּלָל בְּגֶדֶר סָפֵק, וְעַל כֵּן לֹא הָוֵי סְפֵק סְפֵקָא וְנִדּוֹן כְּאִלּוּ הָיָה וַדַּאי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְהָכִי נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ לְהֶפֶךְ, וְיֵשׁ לְעַיֵּן.

וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּכִלְלֵי שִׁעוּרֵי הַזְּמַנִּים אֵיךְ יֵשׁ לִנְהֹג לְמַעֲשֶׂה:

* לְהַדְלִיק נֵר. עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ו בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ז'. וְנִרְאֶה לִי דִּבְבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לְהַחְמִיר אִם הוּא מִצְטַעֵר מִזֶּה, דְּהוּא בִּכְלַל מַה שֶּׁכָּתַב אוֹ שֶׁהוּא טָרוּד וְנֶחְפָּז עָלֶיהָ:

* שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם קֹדֶם חֲשֵׁכָה. לִכְאוֹרָה בִּשְׁתֵּי שָׁעוֹת קֹדֶם חֲשֵׁכָה הֲלֹא הוּא קֹדֶם פְּלַג הַמִּנְחָה וְאֵין בְּקַבָּלָתוֹ כְּלוּם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י', וַאֲפִלּוּ בְּעַצְמוֹ הָיָה יָכוֹל לְהַדְלִיק, וְאוּלַי דְּמַהֲרִ"י וַיִּיל סוֹבֵר כִּסְבָרַת הַבַּ"ח (ס"ב) שֶׁנָּבִיא לְקַמָּן (ד"ה מתחלת השקיעה):

ב * יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ וְכוּ'. נָקַט בִּלְשׁוֹן יֵשׁ אוֹמְרִים מִשּׁוּם דְּהָרַמְבַּ"ם חוֹלֵק עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש וזמנו), וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א שֶׁפּוֹסֵק כְּהָרַמְבַּ"ם. [וְצָרִיךְ עִיּוּן קְצָת שָׁם בִּדְבָרָיו שֶׁכָּתַב דְּמַסְקָנַת תּוֹסָפוֹת הוּא גַּם כֵּן כְּהָרַמְבַּ"ם, וְאֵינוֹ מְבֹאָר כָּל כָּךְ שָׁם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (ט. ד"ה ור"ע), וּבְמוֹעֵד קָטָן דַּף ד' עַמּוּד א' בְּתוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל מַה לְּהַלָּן מוּכָח בְּהֶדְיָא דְּסוֹבְרִים דְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא. וְאוּלַי דְּהָיָה לוֹ גִּרְסָא אַחֶרֶת בְּתוֹסָפוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְגַם רְאָיָתוֹ שֶׁהֵבִיא מִמַּה שֶּׁאָמְרוּ בְּשַׁבָּת דַּף י"ח (ע"א) בֵּית הִלֵּל מַתִּירִין עִם הַשֶּׁמֶשׁ אֵינָהּ כִּי אִם לְפִי שִׁיטָתוֹ שֶׁפּוֹסֵק כְּשִׁיטַת הַגְּאוֹנִים דְּתֵכֶף מִשֶּׁנִּכְסָה הַחַמָּה מֵעֵינֵינוּ הוּא בִּכְלַל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ אֵינָהּ רְאָיָה כְּלָל]. וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יב) כָּתַב דִּלְעִנְיַן דִּינָא נְקָטִינַן כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַזֶּה מִשּׁוּם דְּכָל הָרִאשׁוֹנִים סוֹבְרִין כֵּן [מִסּוּגְיָא

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עֵרוּבֵי תְּחוּמִין. דִּבְגְמָרָא (עירובין נא.) (י) יֵשׁ סָמַךְ לְעֵרוּבֵי תְּחוּמִין מִקְּרָא, וְעַל כֵּן חָמִיר דַּאֲפִלּוּ לִדְבַר מִצְוָה אָסוּר, כֵּן כָּתַב הָעוֹלַת שַׁבָּת (סק"א), [א]וּבַלְּבוּשׁ (ס"א) מֵקֵל לִדְבַר מִצְוָה. [וּשְׁתֵּי דֵּעוֹת הָאֵלּוּ נִמְצָאִים בְּסֵפֶר מְאִירִי (לא: ד"ה אבל מעשרין), עַיֵּן שָׁם שֶׁכּוֹתֵב דִּלְדֵעָה הַמַּתֶּרֶת יִהְיֶה אַיְרֵי הַגְּמָרָא דְּאוֹסֵר לְעָרֵב, דַּוְקָא בִּדְבַר הָרְשׁוּת וּבִמְעָרֵב בְּרַגְלָיו דִּבְעָלְמָא מֻתָּר אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת [עַיֵּן בְּסִימָן תט"ו סָעִיף קָטָן ב' בְּמָגֵן אַבְרָהָם], דִּבְפַת, הָא קַיְמָא לָן דַּאֲפִלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם אֵין מְעָרְבִין אֶלָּא לִדְבַר מִצְוָה [וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן תט"ו סָעִיף א']. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמְּאִירִי]: (ח) וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תט"ו. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דִּמְבֹאָר שָׁם דִּבְדִיעֲבַד עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְעַיֵּן שָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (ט) אֶת הַדְּמַאי. דְּרֹב עַמֵּי הָאָרֶץ מְעַשְּׂרִין הֵן, (יא) וְלֹא מִקְּרֵי תִּקּוּן: (י) וְטוֹמְנִין. בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מוֹסִיף הֶבֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּתְחִלַּת סִימָן רנ"ז עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּבֹאָר כָּל פְּרָטֵי הַדִּין בְּטַעֲמֵיהֶן. (יב) וְלִשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁאָסוּר מִדְּרַבָּנָן חוּץ מֵאֵלּוּ דְּקָחָשִׁיב פֹּה, דִּין בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּמוֹ שַׁבָּת עַצְמָהּ, אִם לֹא שֶׁהוּא לִדְבַר מִצְוָה אוֹ שְׁאָר דַּחַק וְכַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן שמ"ב עַיֵּן שָׁם: (יא) וּמְעָרְבִין. וְיָכוֹל (יג) גַּם כֵּן לְבָרֵךְ, וְעַיֵּן בְּסָעִיף ד' וּבְמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְאַחֵר הָעֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת עַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן ר"ס סָעִיף קָטָן ג' עַיֵּן שָׁם]: (יב) סִימָן שצ"ג. הַיְנוּ דְּשִׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת יֵשׁ לוֹ דִּין עֵרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְעוֹד פְּרָטֵי דִּינִים עַיֵּן שָׁם: (יג) לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי. דַּאֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי הוּא בִּכְלַל שְׁבוּת, וְלֹא גָּזְרוּ עַל שְׁבוּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְצֹרֶךְ מִצְוָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שמ"ב עַיֵּן שָׁם: (יד) בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. הַמְחַבֵּר אָזִיל לְשִׁיטָתוֹ דִּסְבִירָא לֵיהּ לְקַמָּן בְּסִימָן ש"ז סָעִיף ה' דִּבְשַׁבָּת גּוּפָא אָסוּר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי בִּמְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ אִם הוּא לְצֹרֶךְ שַׁבָּת, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ו סָעִיף ב' בַּהַגָּ"ה: (טו) לְצֹרֶךְ מִצְוָה. אַף שֶׁאֵינֶנָּה בִּשְׁבִיל שַׁבָּת וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שמ"ב עַיֵּן שָׁם וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג): (טז) וְנֶחְפָּז עָלֶיהָ. כָּתַב רַשַׁ"ל (שו"ת סי' מו) הַיְנוּ כָּל דָּבָר שֶׁאִם לֹא יִהְיֶה נַעֲשֶׂה הוּא מִצְטַעֵר בְּשַׁבָּת, שָׁרֵי לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי הָאֵינוֹ יְהוּדִי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, אֲבָל לְבִי נוֹקְפִי לְהַחְמִיר אִם אֵין לוֹ בָּהֶן שׁוּם צֹרֶךְ בְּשַׁבָּת רַק לְצֹרֶךְ חֹל, אַךְ אִם הוּא הֶפְסֵד מְרֻבֶּה אוֹ לְצֹרֶךְ גָּדוֹל שָׁרֵי שְׁבוּתִין בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת, וּבִפְרַט שְׁבוּת דַּאֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי דְּלֵית בֵּיהּ מַעֲשֶׂה, וְעַל כֵּן מֻתָּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת לְהַדְלִיק נֵר יָארְצַיְט מֵאַחַר שֶׁהָעוֹלָם נִזְהָרִין בּוֹ חָשְׁבִינַן כִּלְצֹרֶךְ גָּדוֹל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּקִצּוּר: (יז) שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם. דַּוְקָא שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם, (יד) אֲבָל חֲצִי שָׁעָה סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה דְּאָז אֶפְשָׁר דִּבְכָל מְקוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן הַשַּׁבָּת חֲמִירָא טְפֵי וְאָסוּר אֲפִלּוּ לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, מִיהוּ לְצֹרֶךְ מִצְוָה שָׁרֵי. וַאֲפִלּוּ לְפִי מַה שֶּׁפּוֹסֵק הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסָעִיף ד' דְּאַחַר קַבָּלַת שַׁבָּת אָסוּר לַעֲבֹר אֲפִלּוּ עַל שְׁבוּת בִּמְקוֹם מִצְוָה,

(טו) מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי לֹא מַחְמְרִינַן טְפֵי מִבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: (יח) לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַדְלִיק. אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה, דְּכֵיוָן שֶׁעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל בְּוַדַּאי יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן שַׁבָּת וְעוֹשִׂין בְּעַצְמָן מְלָאכָה, דַּי לָנוּ בְּמַה שֶּׁעַל יְדֵי הַקַּבָּלָה נִשְׁבַּת בְּעַצְמֵנוּ מִמְּלָאכָה. וְדַע דִּבְעִנְיָנֵנוּ אַיְירִינַן שֶׁהַצִּבּוּר שֶׁבְּעִירוֹ קִבְּלוּ עֲלֵיהֶן הַשַּׁבָּת וְחָל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּעַל כָּרְחוֹ אֲפִלּוּ אִם אֶחָד לֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל, וְעַל כֵּן כָּתַב לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי וְכוּ' וּמִטַּעַם הַנַּ"ל, (טז) אֲבָל בְּיָחִיד שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַשַּׁבָּת מֻתָּר אֲפִלּוּ לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ מְלָאכָה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רס"ג סָעִיף י"ז עַיֵּן שָׁם הַטַּעַם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק סד): ב (יט) שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹסִיף. בֵּין בִּכְנִיסָתוֹ וּבֵין בִּיצִיאָתוֹ וְכִדְאִיתָא

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) רַשִׁ"י (לד. ד"ה בעירובי תחומין) וְתוֹסָפוֹת (שם ד"ה לא קשיא), וְעַיֵּן עוֹד טַעַם בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): (יא) רַשִׁ"י (שם ד"ה אבל מעשרין): (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה): (יג) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה עירובי חצירות): (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (טו) אַחֲרוֹנִים: (טז) מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

---

**ליקוטי דברי הרב: א]** ובשו"ע הרב (ס"ב) אסר אפילו לצורך מצוה וצורך גדול והפסד מרובה.

*Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar* - עוז והדר
*Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah*